

NYA

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

N:o 7 & 8.

K. F. THEDENIUS.

Juli—Aug.

1852.

INNEHÅLL: ORIG.-AFH. NYMAN: Öfversigt af slägtet *Batrachium*. WESTERLUND: Anteckningar till Ölands Flora. LITT.-ÖFVERS.: HAMNSTRÖM: Nerikes Flora, eller kort beskrifning af Nerikes vilda växters kännetecken (andra upplagan af Gellerstedts Nerikes Flora). HOFBERG: Södermanlands Phanerogamer och Filices. STRÖDDA UNDERR. E. FRIES: Uppmaning till Sveriges yngre botanister. Ett storartadt Normal-Herbarium. Botaniska Reseföreningen. Ballotornas öde vid Stockholm. Om några lärareplatser i Naturalhistorien. Om såkalladt Fröregn. Annons.

Original-Afhandlingar.

1. Öfversigt af slägtet *Batrachium* af C. F. Nyman.

Då uppmärksamheten blifvit alltmer riktad på det länge försummade slägtet *Batrachium*, som likväl ännu länge torde förtjena att vara föremål för en närmare granskning, kan det möjligen vara af intresse, att ega en kort sammanställning af dess f. n. bekanta arter. Jag tager mig därför friheten, att ur ett större arbete, hvarmed jag länge varit sysselsatt, meddela följande enkla framställning af de inom Europa funne Batrachiarternas karakteristik och geogr. utbredning. Möjligtvis kunde en eller annan af de utomlands upptäckte äfven finnas hos oss.

Batrachia europæa:

- * *Homophylla submersa*. Typiskt med blott nedsänkta, i fina flikar delade blad. Honfästet glatt (hos *B. fluitans*) eller hårigt.

1. *B. fluitans* Fr.

Stjelken trind, bladen skaftade med långa, nästan parallellt framsträckta flikar; kronbladen 9—12; ståndarne

- kortare än pistillerna; stiftet lateralt. — Funnen i Schweiz, Österrike, Tyskland, Holland, Danmark, England, Skottland, Frankrike, Italien, Turkiet, mellersta Ryssland.
2. *B. marinum* Fr.
Stjelken trind; bladen oskaftade med framsträckta flikar; kronbladen (liksom hos de följ. arterna) 5; ståndarne kortare än pistillerna; honfästet cylindriskt, kägellik; stiftet nästan terminalt. — Funnen i Sverige, södra Finland, Danmark.
3. *B. trichophyllum* fl. bat. *Ranunc. paucistamineus* Tausch.
Stjelken —; bladen skaftade, flikarna utstående åt alla håll, något styfva (så att de ej hopfalla då växten upptages ur vattnet); ståndarne längre än pistillerna; honfästet klotrundt; stiftet lateralt. — Funnen i Böhmen, Holland, Danmark, Sverige, Frankrike, Spanien, Italien, Grekland. *Anm.* Oftast förblandad med varr. af *B. heterophyllum*, men skiljd (utom genom anf. karakterer) med korta blomskaft, mindre blommor med snart afvallande smalare kronblad, färre ståndare och frukterna ej bredt rundade i spetsen.
4. *B. Drouetii*. *Ranunc. Drouetii* Schultz.
Stjelken —; bladen skaftade, flikarna utstående åt alla håll, slaka (så att de hopfalla då växten tages ur vattnet); ståndarne längre än pistillerna (färre än hos föreg.); honfästet klotrundt; stiftet nästan terminalt; frukterna i spetsen bredt rundade. Funnen i Frankrike.
5. *B. Rionii*. *Ranunc. Rionii* Lagg.
Stjelken trubbkantig; bladen skaftade, flikarna utstående åt alla håll; ståndarne kortare än pistillerna; honfästet äggrundt — eller utdraget kägellik. — Funnen i Schweiz.
6. *B. circinatum* Fr.
Stjelken trubbkantig; bladen oskaftade med styfva, i samma plan utspärrade flikar; ståndarne längre än pistillerna; honfästet klotrundt; stiftet lateralt. — Funnen i Schweiz, Österrike, Tyskland, Holland, Skandinavien (undant. Lappland), England, Skottland, Frankrike, Lombardiet, medlersta Ryssland.

7. *B. confervoides* Fr.

Stjelken —; bladen skaftade, med slaka flikar; ståndarne längre än pistillerna; honfästet cylindriskt kägellikt. — Funnen i Lappland, norra Finland.

** *Heterophylla*. Typiskt med *både flytande och nedsänkta* blad; de nedsänkta bladens flikar utstående åt alla håll. Honfästet hårigt.

8. *B. Baudotii* fl. bat.

Stjelken kantig; de flytande bladen tredeltda och klufna; kronbladen omvänt äggrundt vigglika; ståndarne kortare (längre enl. Koch) än pistillerna; honfästet äggrundt kägellikt; märket tunglikt, smalt; frukterna med bred topp, tydlig spets (spröt). — Funnen i Frankrike, Holland.

9. *B. Petiveri* fl. bat.

Stjelken kantig; de flytande bladen tredeltda eller djupt treklufna; kronbladen omvänt äggrunda; ståndarne längre än pistillerna; honfästet äggrundt; märket tunglikt, smalt; frukterna med smal topp, något kort spröt. — Funnen i Schweiz, Österrike, Tyskland, Holland, Danmark, Sverige, Frankrike (Clermont), Italien, Dalmatien, Turkiet.

10. *B. heterophyllum* Presl.

Stjelken kantig; de flytande bladen trubbigt fem (— tre) flikiga, ofta nästan sköldlika; ståndare och kronblad s. f.; honfästet klotrundt, märket bredt, rundadt; frukterna med bred, rundad topp, sprötet kort. — Funnen i hela Europa.

11. *B. tripartitum* Fr.

Stjelken trind (Fr.); de flytande bladen tredeltda; kronbladen omvänt äggrunda, lika långa som fodret eller något längre; ståndarne längre än pistillerna; honfästet äggrundt; frukterna med rundadt trubbig topp, mycket otydligt spröt. — Funnen i vstra Frankrike, Spanien. Blomskäften äro af bladens längd; stiftet har smal bas och är i början rakt.

12. *B. ololeucos* fl. bat.
Stjolk, blad och ståndare som hos föreg.; kronbladen aflångt vigglika, 1—2 gånger längre än fodret (med hvit klo); honfäste och frukter s. f. — Funnen i Frankrike, Holland. — Blomskäften äro längre än bladen; stiftet har tjock bas och är alltid krokigt upptill.

*** *Homophylla emersa*. Med alla bladen flytande, njurlika eller rundade. Honfästet glatt.

13. *B. Lenormandii* Fr.
Bladen rundadt hjertlika, till midten treklufna, flikarna bredare mot spetsen, djupt naggade; frukterna med mycket tydlig spets (spröt). — Funnen i Frankrike, England.

14. *B. coenosum*. *Ranunc. coenosus* Guss.
Bladen njurlika, tre—fem-flikiga, medlersta fliken nästan rektangulär (lika bred upptill och nedtill), grundt naggad; frukterna med tydlig spets. — Funnen i Italien, Frankrike.

15. *B. hederaceum* Fr.
Bladen njurlika, tre—fem-flikiga, medlersta fliken rundadt triangulär eller nästan halvcirkelformig, helbräddad; frukterna med mycket kort spets. — Funnen i Schweiz, Tyskland, Holland, Danmark, Sverige, på Island, i Britannien, Frankrike, Spanien, Portugal, Italien, medlersta Ryssland (Ösel).

**2. Anteckningar till Ölands Flora,
af C. A. Westerlund.**

(Forts fr. p. 86.)

Efter dessa korta, fragmentariska anmärkningar vilja vi öfvergå till en framställning af de växter, som Calmartrakten och Öland ega hvar för sig och de gemensamma växiernas utbredning på båda ställena.

Af Calmartraktens växter *) saknar Öland följande:

<i>Bidens cernua</i> β rad.	<i>Batrachium circinatum.</i>
<i>Chrysanthemum segetum.</i>	— <i>paucistamineum.</i>
<i>Arnica montana.</i>	— <i>peltatum.</i>
<i>Carduus acanthoides.</i>	<i>Pulsatilla vernalis.</i>
<i>Cirsium oleraceum.</i>	<i>Corydalis solida.</i>
<i>Lappa major.</i>	<i>Diplotaxis tenuif.</i>
<i>Lactuca Scariola.</i>	<i>Cardamine sylvatica.</i>
<i>Crepis tectorum</i> β seget.	<i>Barbarea vulg.</i> γ) <i>acidula.</i>
<i>Hieracium pratense.</i>	— <i>stricta.</i>
— <i>boreale.</i>	<i>Subularia aquatica.</i>
<i>Taraxacum corniculatum,</i>	<i>Cochlearia officinalis.</i>
<i>Valeriana sambucifolia.</i>	<i>Tilia parvisol. vulgaris.</i>
<i>Galium Mollugo.</i>	<i>Malva moschata.</i>
<i>Viscum album.</i>	<i>Geranium bohemicum.</i>
<i>Jasione montana</i> γ) <i>perennans.</i>	<i>Helianthemum vulg.</i> β <i>obsc.</i>
<i>Symphytum orientale.</i>	<i>Viola uliginosa.</i>
<i>Pulmonaria azurea.</i>	<i>Drosera intermedia.</i>
<i>Ballota foetida.</i>	<i>Silene viscosa.</i>
<i>Stachys arvensis.</i>	<i>Agrostemma Githago</i> β <i>nana.</i>
<i>Lamium intermedium.</i>	<i>Gypsophila muralis.</i>
<i>Ajuga reptans.</i>	<i>Stellaria Friesiana.</i>
<i>Menyanthes trif.</i> β <i>parad.</i>	<i>Spergularia media.</i>
<i>Solanum humile.</i>	<i>Elatine Hydropiper.</i>
<i>Pedicularis sylvatica.</i>	<i>Bulliarda aquatica</i> <i>med</i> β .
<i>Orobanche major.</i>	<i>Myriophyllum alternifl.</i>
<i>Utricularia intermedia.</i>	<i>Pyrus Malus</i> β <i>tomentosa.</i>
— <i>minor.</i>	<i>Rosa villosa.</i>
<i>Centunculus minimus.</i>	<i>Rubus nemorosus.</i>
<i>Plantago major</i> γ) <i>agr.</i>	<i>Rubus Chamæmorus.</i>
<i>Cornus suecica.</i>	<i>Geum hispidum.</i>
<i>Oenanthe fistulosa.</i>	<i>Lathyrus heterophyllus.</i>
<i>Reseda lutea.</i>	<i>Ornithopus pusillus.</i>
<i>Nuphar luteum.</i>	<i>Lotus tenuifolius.</i>
<i>Ranunculus Flam.</i> δ) <i>erectus.</i>	<i>Medicago sativa.</i>

*) I hopp att framdeles kunna lemna en fullständigare förteckning på det Calmaretrakten i botaniskt afseende eger, uteslutes så väl här som öfverallt i denna uppsats växtlokalerna, utom på ett och annat ställe, der jag för närmare undersökningars skuld ansett det nödigt att utsätta dem.

<i>Melilotus alba.</i>	<i>Hydrocharis Morsus ranæ.</i>
<i>Arctostaphylos</i> off.	<i>Najas marina.</i>
<i>Pyrola media.</i>	<i>Gagea spathacea.</i>
<i>Polygonum viviparum.</i>	<i>Sagittaria sagittifolia.</i>
<i>Rumex conspersus.</i>	<i>Juncus maritimus.</i>
— <i>Hydrolapathum</i>	<i>Calla palustris.</i>
— <i>Hippolapathum.</i>	<i>Acorus Calamus.</i>
<i>Atriplex nitens.</i>	<i>Potamogeton rufescens.</i>
(<i>Fagus sylvatica.</i>)	— <i>nigrescens.</i>
<i>Salix viridis.</i>	— <i>obtusifolius.</i>
<i>Callitriche stagnalis.</i>	<i>Sparganium natans.</i>
— <i>hamulata.</i>	<i>Carex distans.</i>
<i>Ceratophyllum demersum.</i>	— <i>vulpina.</i>
<i>Chara tomentosa</i> β <i>latif.</i>	<i>Triticum affine.</i>
— <i>crinita.</i>	— <i>caninum.</i>
— <i>fragilis.</i>	<i>Festuca elatior.</i>
— <i>flexilis.</i>	<i>Glyceria aquatica.</i>

Utom de ofvan anförda har Calmaretrakten: Verbena, Papaver Rhoëas, P. somniferum, Mercurialis annua, Datura, Melilotus coerulea, Aconitum septentrionale, Ornithogalum nutans, Tulipa, Liliun bulbiferum, Narcissus Pseudo-narcissus, N. poëticus, Atriplex hortensis, Populus balsamifera, P. nigra m. m. fl. som Öland saknar, men dessa äro antingen mera tillfälliga eller blott förvildade. — Våren 1851 berättades för Stud. Ad. Magnët, att i ett kärr i Tornbo by af Åby socken skulle växa »Svärdsliljor med blå blommor» och voro då der fullkomligt vilda. Ingen af oss blef under sommarens lopp i tillfälle att på stället skaffa sig säkra upplysningar, det vi framdeles visserligen ej skola uraktlåta. — *Sambucus Ebulus* uteslutes från Calmarväxterna, emedan den är här alldeles utrotad. — Äfven uteslöts *Zostera angustifolia*, som finnes vid Calmar, då den utan tvifvel äfven är att finna vid Ölandskusterna. — *Veronica longif.* är ej tagen i Calmartrakten och måste derföre utstrykas från dess växter. — *Imperatoria Ostruthium* är enligt Mag. Moquists diss. tagen vid Calmar, men fordrar bekräftelse. — *Ranunculus lanuginosus* har jag från Calmarväxterna uteslutit, mycket oviss om den bland dem har rätt till någon plats, Den

Ranunculus lanug. som anföres i Mag. Moquists diss. från Calmar förmodas endast vara en *R. bulbosus*, som blifvit helt luden, rotknölen försvunnit och refflorna på blomskafsten blifvit otydliga. I Bot. Not. för 1849 p. 60, not. är äfven *R. lanug.* uppgifven för Calmar. D:r Petersson fann år 1846 ett par ex. af en *Ranunkel*, som bestämdes till *lanuginosus*; men oaktadt jag icke sett några ex. af den verkliga *lanuginosus*, så har jag dock trots mig finna af ett otydligt ex. i D:rns Herbarium, att det blott var en form af *R. acris*. Vid Berga har jag ett par gånger träffat ex. af denna sednare växten med bladflikarne nästan rutförmigt ovala, skafsten tätt hvitgulaktigt ludna o. s. v., men med tydliga öfvergångar till den vanliga formen, med hvilken de växt tillsammans. — D:r Petersson har aldrig återfunnit den för *lanuginosus* ansedda *Ranunkeln*. — Att *Thymus Chamædrys* skall finnas i Calmaretrakten, har jag stora skäl att förmoda. — *Dianthus superbus* har jag en gång 1847 tagit vid Berga, men sedan dess icke kunnat återfinna. — I Juli 1850 tog jag en *Silene gallica* jemte vägen vid Knapegården i Ryssby socken, men som blott ett ex. träffades, så kan jag ej anföra den som säker, utan blott till närmare eftersökande.

Af Ölands-Florans alster äro följande mig vetterligen ej observerade i Calmartrakten:

<i>Artemisia rupestris.</i>	<i>Prunella grandiflora.</i>
— <i>laciniata.</i>	<i>Teucrium Scordium.</i>
<i>Cineraria palustris.</i>	<i>Verbascum thapsiforme.</i>
<i>Gnaphalium arenarium.</i>	— — β <i>cuspid.</i>
<i>Inula Britannica.</i>	— <i>nigrum</i> β <i>ampl.</i>
<i>Linosyris vulgaris.</i>	— <i>nigro-thapsiforme.</i>
<i>Hieracium Nestleri.</i>	<i>Lysimachia Nummularia.</i>
(<i>Xanthium strumarium.</i>)	<i>Androsace septentrionalis.</i>
<i>Valeriana dioica.</i>	<i>Globularia vulgaris.</i>
<i>Galium rotundifolium.</i>	<i>Plantago major</i> β <i>scopul.</i>
— <i>sylvestre</i> β <i>læve.</i>	— <i>minor.</i>
<i>Asperula tinctoria.</i>	<i>Evonymus europæus.</i>
<i>Lithospermum officinale.</i>	(<i>Scandix Pecten.</i>)
<i>Mentha silvestris.</i>	<i>Peucedanum Oreoselinum.</i>
— <i>sativa</i> L.	<i>Pimpinella magna.</i>

- Sium angustifolium.*
Eryngium maritimum.
Ranunculus Illyricus.
 — *Philonotis.*
Thalictrum angustifolium.
 — *minus.*
Anemone sylvestris.
 — *ranunculoides.*
Adonis vernalis.
Corydalis cava.
Sisymbrium supinum.
Cardamine impatiens.
Arabis hirsuta var. glabr.
Hutchinsia petraea.
Thlaspi perfoliatum.
Draba incana.
 — — β *stricta.*
Malva Alcea.
Geranium pyrenaicum.
Hypericum hirsutum.
Helianthemum ölandicum.
Viola elatior.
 — *pratensis.*
Silene inflata var. petraea.
Viscaria alpina v. petraea.
 (*Tunica prolifera*).
Gypsophila fastigiata.
Stellaria crassifolia.
Cerastium brachypetalum.
 — *glutinosum.*
Halianthus peploides.
Chrysosplenium alternif.
Sedum rupestre.
 — *album.*
Circæa lutetiana.
Rosa coriifolia.
Rubus Wahlbergii.
Potentilla fruticosa.
 — *collina.*
Coronilla Emerus.
- Oxytropis campestris.*
Trifolium spadiceum.
Euphorbia palustris.
Rumex maritimus.
Ulmus campestris β suberosa.
 — *effusa.*
Kochia hirsuta.
Schoberia maritima.
Salicornia herbacea.
 — — β *biennus.*
Chara baltica.
Orchis ustulata.
 — *mascula.*
 — *Morio.*
Coeloglossum viride 3).
Ophrys myodes.
Cephalanthera ensifolia.
Epipactis latifolia.
 — *atrorubens.*
 (— *microphylla.*)
 (— *palustris.*)
Cypripedium Calceolus.
Anthericum ramosum.
Butomus umbellatus.
Alisma ranunculoides.
Juncus capitatus.
 — *glaucus.*
Schoenus nigricans.
 — *ferrugineus.*
Cladium Mariscus.
Trichophorum alpinum.
Carex paludosa β spad.
 — *ornithopoda.*
 — *tomentosa.*
 — *Buxbaumii.*
 — *Schreberi.*
 — *arenaria.*
 — *obtusata.*
 — *turfosa.*
Elymus europæus.

<i>Festusa gigantea.</i>	<i>Melica ciliata.</i>
<i>Schedonorus asper.</i>	<i>Agrostis Spica venti & pygmæa.</i>
<i>Poa alpina.</i>	<i>Alopecurus agrestis.</i>
— — <i>β nodosa.</i>	<i>Phleum arenarium.</i>
<i>Koeleria glauca.</i>	

Af de här anförda växterna komma med säkerhet flera att utgå vid en närmare undersökning af Calmartrakten; men flera annars allmänna eller mindre sällsynta arter eftersökas här förgäfvets, till hvilka sednare höra *Lithospermum offic.*, *Androsace*, *Anemone ranunculoides*, *Sedum album* m. fl. — *Scandix* är af Herr Sjöstrand tagen år 1829 vid Calmar i Berga vid s. k. Kammer-Rådgården, men sedan dess ej återfunnen. — I M. af Pontins Resa i Tyskland 1850 pag 35 not. läses att han tagit *Tunica* i Calmar län; men månne ej med »den sednare» förstås »den förra», d. v. s. *Dianthus Armeria*, som finns der på flera ställen. Här vilja vi äfven framställa några gemensamma växters utbredning på Öland, med jämförelse om desamma utbredning på Smålandssidan.

Achillea Ptarmica, allmän vid åar och sjöar i Calmar län, är endast funnen på ett ställe på Öland. — *Gnaphalium luteo-album*, t. ex. på Ölands medlersta dels vestra sida, är ganska sparsam i sydligare delen af Calmar län. — *Pulicaria* h. o. d. på öns medlersta del, är mycket allmän i Calmartrakten. — *Bellis*, som på Öland är mycket ymnig (och året om blommande) i den norra och på vestra sidan af mellersta delen, är äfven i Calmars grannskap temligen allmän och fullkomligt vild. — *Eupatorium* på Öland sparsamt på ett par ställen, finns flest. ikring Calmar. — *Cirsium heterophyllum* som, eget nog, växer i Ottenby lund, har jag ännu ej kunnat finna i Calmartrakten. — *Hieracia* äro i allmänhet och Pulmonareæ i synnerhet sparsamt förekommande på Öland. De flesta föredraga urbergsformationen. *H. paludosum*, på Öland blott vid Borgby, eger Smålandssidan temligen allmänt. *H. echiioides* växer flest. på båda ställena. — *Leontodon hispid.*, som är mycket rar på Öland, är i Calmartrakten nästan allmän. — *Hypochaeris radicata* finns på vestra sidan på Öland ej sparsamt, och på flera ställen vid Cal-

mar och nedåt södra delen af länet. — *Arnosericis* på Öland blott funnen vid Möllstorp, är temligen ymnig nedåt Calmar län. — *Linnæa bor.* ymnig på flera ställen på Öland, växer mycket sparsamt vid Calmar. Längre inåt länet blir den allt mera allmän. — *Campanulæ* äro de samma på båda ställena, men de flesta föredraga Ölandsjorden, der de blifva talrikare och mera kringspredda. — *Pulmonaria off.* finns på hela ön, men ganska sparsamt i Calmartrakten. — *Menthæ*, af hvilka Calmarfloran blott eger *aquatica* med *littoralis*, *arvensis* med β *glabrata*, samt sparsamt *M. Agardhiana* (H:ns Flora), höra till öns utmärktare växter, der alla arterna (utom den Skånska *pratensis*) finnas. — *Gentiana Amar. var. lingulata*, blott anmärkt i Åhs socken, växer vid Calmar flerstädes. — *Erythræa Centaurium*, spridd kring hela Öland och på flera ställen ymnig, växer ganska sparsamt vid Calmar, der den blott är att taga på hafsstränderna! — Af öns många *Verbascum*former har Calmarfloran blott *thapso-nigrum*. — *Linaria vulg. Peloria* har jag förgäfves sökt vid Calmar. — Båda ställena ega lika många och samma *Veronicæ*, men *V. spicata* är ymnigare på Öland och *V. opaca* sällsyntare vid Calmar. *V. agrestis var. calycida* (vera), som på Öland är tagen i Köpings Tall, finns vid Calmar på flera ställen. — *Naumburgia* är blott observerad vid Eriksön på Öland, men är allmän i Småland. — *Primula farinosa* har Öland ymnigare än Calmartrakten. — *Hedera* kryper kring största delen af Öland, men förekommer blott sparsamt i skogarne vid Calmar, der den ej fructificerar. — *Chærophyllum temulum* finns på hela Öland, men växer sparsamt invid Calmar. — *Selinum lineare* ymnig på hela Öland; går t. a. genom Calmar län uppåt Döderhult. — *Thalictrum simplex* finns vid Calmar vid Tegelbruket i former, som alldeles öfvergå i γ *tenuifolium*. — *Delphinium* är mycket sällsyntare på Smålandsidan än på Öland. — *Bunias* på Öland blott funnen vid Bredinge, finns vid Calmar flerstädes. — *Brassica camp.* som på Öland är mycket rar och blott funnen vid Högby, är vid Calmar temligen allmän. — *Sinapis alba* är vid Calmar vildt växande. — *Cochlearia danica*, som är ymnig efter hela Ölands östra kust och på en del af den

vestra, är ganska rar vid Calmar. — *Geranium molle* är ymnig både på Öland och vid Calmar. — *Viola* är ett af öns hufvudgenus. Den eger väl blott *elatior* och *pratensis* egna för sig, hvaremot Calmarfloran har *uliginosa*; men *odorata* är på Öland nästan allmän och inhemsk, men vid Calmar temligen sällsynt och sannolikt blott förvildad. *Viola hirta* är öfver hela ön och i södra delen af Calmar län ymnig; *stagnina* synes vara mera spridd på Öland än vid Calmar. — Af *Rubi* finnas vid Calmar (f. ex. vid Björkenäs, Horsö, Tegelbruket m. fl. st.) åtskilliga former, till hvilka vi en annan gång torde återkomma. — *Fragaria elatior*, som jag på Öland blott funnit vid Dye- stad i Runstens socken, växer ej sparsamt vid Calmar. — *Saxifraga tridactylites*, som är temligen allmän på Öland, växer synnerligen sparsamt invid Calmar. — *Epilobia* äro utmärkta på Öland emot på Smålands-sidan. Visserligen har ön blot: *E. hirsutum* mera än Calmartrakten, men äfven de öfriga äro på Öland ymnigare, men endast sparsamt spridda på fastlandet. — *Batrachia* blifva på Öland synnerligt rara, men talrika så till species, som afarter och individer, i Småland. — Af *Vicia* hafva de båda ställena samma arter. *V. cassubica* finns blott på ett enda ställe på Öland, men är i Calmartrakten flerstädes allmän. *V. silvatica* har Öland blott vid Horn, men den växer vid Calmar flerstädes. *V. tenuifolia*, som finns på hela Öland, träffas mera sparsamt ikring Calmar. — *Melilotus off. L. var. minor* är på Öland spridd kring flera socknar, men förekommer vid Calmar blott såsom en flykting. — *Ononis-arterna* äro på Öland allmänna; vid Calmar växer synnerligast *O. spinosa* L. ganska sparsamt. — *Erysimum hieraciif.* *Carex distans* och *extensa*, *Lepidium latifolium*, *Brassica Napus*, *Bupleurum* m. fl. dyl. gå norrut temligen allmänt uppåt Döderhult, så väl på fasta landet, som på öar och holmar; på Öland äro de antingen rara eller förekomma blott i skärgården. — *Trifolium striatum* växer på Öland blott vid Ramsättra, men är t. a. i södra delen af Calmar län. — *Corynephorus canescens*, som finns öfverallt på Öland, har derifrån öfverhoppat på Smålandssidan blott till tvenne näs (Skäggenäs och Refsudden), hvilka ligga ön mycket nära. — *Salix undulata*, som finnes i södra

delen af Öland, är ganska sparsamt förvildad vid Calmar. — *S. purpurea* h. o. d. kring Calmar, växer på Öland i norra delen; o. s. v.

Af anmärkningsvärdare gemensamma växter må dessutom anföras: *Pyrethrum Parthenium*, som vid Calmar är fullkomligt vild, *Artemisia vulg. var. coarctata*, *A. campestris*, *A. maritima*, *Senecio viscosus*, *Filago minima*, *Inula Helenium*, *Tussilago Farfara*, som vid Calmar är mycket rar, *Onopordon*, *Carduus nutans*, *Cirsium acaule* med β *caulescens*, *Hieracium rigidum*, *Valerianella dentata*, *Asperula odorata*, *Convolvulus sepium*, *Symphytum off.*, *Scutellaria hastifolia*, *Lamium incisum*, *Lathræa*, *Plantago Coronopus*, *Anthriscus vulgaris*, *Cherophyllum sativum*, *Ranunculus Lingua*, *Pulsatilla pratensis*, *Papaver Argemone*, *Cardamine hirsuta*, *Alyssum calycinum*, *Draba muralis*, *Cakile*, *Isatis*, *Senebiera Coronopus*, *Teesdalia nudicaulis*, *Geranium lucidum*, *dissectum & columbinum*, *Radiola linoides*, *Viola epipsila*, *Dianthus Armeria*, *Stellaria Holostea*, *Cerastium arvense*, *Holosteum*, *Sagina subulata*, *maritima*, *Spergularia media* β *salina*, *Bryonia*, *Oenothera*, *Alchemilla Aphanes*, *Rubus thyrsoideus*, *Potentilla maculata*, *Geum intermedium*, *Euphorbia Esula*, *Rumex sanguineus*, *Atriplex rosea*, *Halymus pedunculatus*, *Salsola Kali*, *Taxus*, (om Orchideæ på ett annat ställe), *Allium arenarium*, *ursinum*, *Scorodoprasum*, *oleraceum* γ) *canaliculatum*, *Juncus squarrosus*, *Ruppiceæ*, *Carex fulva*, *paradoxa* m. fl., *Elymus arenarius*, *Glyceria maritima*, *Aiopsis præcox*, *Setaria*, *Psamma arenaria*, *Alopecurus nigricans*, m. m. fl. — Utom dessa har Calmarfloran tillegnat sig andra utmärkta Ölänningar, såsom *Plantago major* γ *dubia*, *Achillea Millefolium* β *lanata*, *Poa bulbosa vivipara*, i utbyte mot *Carex norvegica* o. fl., som å ömse sidor visa omiskänneliga drag af det nära slägtskap, som råder emellan båda ställena. Så äro *Holosteum*, *Asplenium Ruta mur.*, *Artemisia mar.*, *Anthemis tinctoria* o. fl. väl icke annat än offer af den Öländska jorden, likasom sjelfva kalkformationen, som ammar dem. I bådas floror är dock en märkbar rörelse såväl som i deras klimater, och här såsom i det öfriga Sverige har den ursprungliga vegetationen måst gifva vika för många nya

omvexlingar, så att man på få ställen kan med möda skönja de gamla rätta dragen.

Några få bidrag till Ölands-Flora *).

- * *Tragopogon pratensis* β *undulatus*. Repplinge prostgård, på en ren i trädgården, 1850. Denna är väl skild genom kronornas form och färg från den vanliga tillfälliga formen med vågiga och vridna blad.
- Gnaphalium arenarium* växer ymnigt på en inskränkt plats jemte vägen emellan Lerkaka i Runsten och sockengränsen åt Långlöth. Stället först observeradt af Stud. A. Bagge.
- * *Campanula rotundif.* β *linifolia*. Fr. Fl. Hall. p. 42 har jag tagit några ex. af vid Åkerby i Runstens sn.
- Cynoglossum officinale* β *bicolor* växer vid Horn, Möllstorp, Hulterstad och Runsten.
- Lithospermum arv.* β *coeruleum* vid Föra tillsammans med *Thlaspi perfoliatum*, ymnigt.
- * *Galeopsis Tetrahit* var. tagen vid Näsby på stranden. Stjelken fyrkantig, mycket tjock, öfver 2 fot lång, ganska tätt luden af långa gulröda hår, fodertänderna mycket längre än fodret.
- * *Gentiana Amarella* γ) *uliginosa* Wbg. (si quidem nomine varietatis meret!) på alwaren h. o. d.
- Linaria minor* ymnig vid Möllstorp på åkrar.
- Barbarea vulgaris* med β *arcuata* ej sparsamt vid Resmo 1850.
- Euonymus europæus* var. *angustifolius* Ahlqu. Wbg. Vid Högsrum, Glömminge m. fl. st. — Som jag ingenstädes sett denna varietet beskrifven, så vill jag här diagnosera den sådan den förekommer på nämnde ställen: Folia lanceolata, acuta, regulariter serrata. Stamina 4; antheræ globosæ, fuscæ, filamenta longiora quam in a; pistillum staminibus brevius; sepala 4, reflexa; petala angustiora longiora — ad Glömminge marginibus reflexis adeoque facile subulata.

*) De vid hvilka en stjerna står, äro ej upptagna i Sjöstrands Catalog.

- Pimpinella magna* på åkerrenar vid Sandby prestgård r. 1849. Stud. J. Fröholm har tagit den på bergsslutningen vid Wickleby 1850.
- * *Batrachium crassicaule* Fr. vid Köping i en grop, rar. 1851.
- * — *pantothrix* med β *succulentum* vid Gräs gård 1851.
- * *Geranium pyrenaicum*. Stud. E. Rundqvist har visat mig ett växtställe för denna art vid Runsberga i Gerdslösa socken, der den dock växer mycket sparsamt.
- * *Viola epipsila* Ledeb. tagen vid Resmo den 11 Maj 1850.
- Epilobium parviflorum* β *glabratum* (= *E. rivulare* Wg.) tagen 1849 i dammen vid Glömminge.
- * *Trifolium medium* β *strictum* vid Hulterstad, Runsten m. fl. st.

Orchideæ. Denna intressanta familj har under mina vandringar på Öland synnerligen fästat min uppmärksamhet; och äfven på andra orter har jag med förkärlek studerat dess sköna former. I korthet vill jag här nedskrifva några få anmärkningar vid den.

Orchis militaris: bladen stundom öfver 2 tum breda; ax 8—60 blommigt. — *O. mascula*: Spica 2—6 poll. rara, floribus 2—50 circiter instructa. — *O. Morio*. Flores vix supra 12. En form har jag tagit vid Björnhofda gårde och i skogen emellan Algutsrum och Glömminge: labio trilobo, venoso, crenato, labio medio carinato detruncato (in α labelum emarginatum) cornu obtuso, versus apicem incrassato, germinibus fere duplo brevior, floribus pallidis. Exemplar förekomma äfven med ganska fin, 4 tum hög stjolk, samt 3 eller 4 hvita blommor. — *O. sambucina*: in Oelandia caule 8—10 poll. (var. luteæ caulis sæpius circa 8 poll.). Floribus in spicam bipollicarem 8—20 (var. lutea vix 10 flores habet). Bracteæ coloratæ, in *O. rubra* rufescentes, in *alba* læte virides, planæ in *lutea*, in *rubra* carinatæ. — Varierar mycket efter lokalen. — Hos oss åtminstone kan man väl icke skilja emellan *O. latifolia* L. och *angustifolia* Wimm. såsom arter, ty de öfvergå totalt i hvarandra (och genom *O. cruenta* i *maculata*).

På Öland tager man exemplar som höra hit: caulibus 6—12 poll., foliis 4, 5, 6 lato-lanceolatis, acutissimis, sæpe maculatis, spicis 2—3 poll. multifloris. — Vid Calmar har jag tagit en form: spicis rarifloris, floribus (6—8) sparsis in spica pollicari, bracteis floribus multo longioribus et labello tenue trilobo. — *O. maculata* förekommer vid Calmar floribus albidis, labello profunde 3-partito, segmentis sublanceolatis, foliis lineari-lanceolatis, immaculatis, och äfven med knappast tumslångt fåblommigt ax och nästan trådsml stjelk. — *Anacamptis* har på Öland ända till 15 tum lång, ledad stjelk. — *Gymnadenia* flore luteo: caulis tenuior et minor, flores duplo fere minores quam in α et quadruplo minores quam in varietate densiflora. Bracteæ varietatum semper colore florum. — *Coeloglossum Oelandicum* a *Coeloglossum* aliis in provinciis lecto paululum differre videtur. Specimina Sudermannica et Roslagiensia folia habent lato-ovata in apice rotundata, multo majora quam in planta nostra. Caulis in nostra firmior, quasi flexuosus; spica in Sudermanica rariflora; in nostra multiflora, densior. Flores in nostra majores. Sine dubio hæc diversitas solummodo pendet a solo, quia in Sudermannia herba lætatur solo udo, umbroso, sylvestri, in Oelandia loco montoso, sterili herbam inveni. — *Herminium Monorchis* varierar på Öland: spica densiflora vix ultra 4 lineas longa, floribus minoribus, foliis ovalibus; — et spica lineari-lanceolata, rariflora, 10—12 lineas longa, floribus majoribus, foliis lanceolatis, acutissimis. Spica præterea sub florescentiam vix pollicaris, post florescentiam in spicam linearem 3 poll. exerescens.

Cephalanthera ensifolia växer sparsamt vid Dyestad i Runstens s:n, hvarifrån jag 1850 sett ex. med röda blommor.

Epipactis microphylla Ehrh. är både af Hr Sjöstrand, mig och flera förgäfves eftersökt der den 1849 fanns och i hvars ställe man endast träffar *Epipactis media*. Det synes derföre mera vara en växt att önska än att hoppas finna.

Neottia Nidus avis i Ottenby lund (Stud. Goldkuhl)
1851.

- * *Juncus glaucus* växer ej sparsamt vid Lilla Dahlby i Kastlösa socken. Först observerad af Hr Sjöstrand.
- * *Carex turfosa* Fr. har äfven Hr Sjöstrand funnit på Öland sistlidne sommar, men hvarest mins jag icke.
- * — *norvegica?* Af denna växt fann jag 1849 en myckenhet ex. på någon inskränkt plats på Öland (vid Runsten?); men som jag uraktlät att anteckna speciella stället, så har jag icke kunnat återfinna den.
- *Schreberi* vester om Köpings kyrka ymnigt 1851. (Stud. Planander).

Anmärkningar till det föregående:

1) Detta i största allmänhet, ty flera växter, som aflägsna sig från sin normala plats allt för mycket och inkomma på onaturliga ställen, afvika äfven mycket från sin typiska form, t ex. *Carex riparia*, som här ofta förekommer på mossar, som vinter och vår äro skylda af vatten, men om sommaren uttorkade. Då den vid å- och sjöstränder har till 2 alnar högt strå, med blad såsom af största formen af *Glyceria spectab.*, pipiga, med hängen af ett fingers tjocklek, hela växten gulnande o. s. v.; så blir den här, med en nätt half aln hög, spenslig, rent grön växt, knappt igenkänlig. Här utvecklas ock ringa dess fruktifikationsdelar: han-axen vissnande, hon-axen långskaftade, lutande, till 3 tum långa, smala, glesblommiga, med blomfjäll längre än frukterna, stundom alla axen missbildade till blott honax. — Likaså är förhållandet med *C. vesicaria* då den växer på dessa ställen. — Här torde få anföras några växtformer från Calmartrakten. *Taraxacum officinale* träffas understundom hafva det ihåliga blomskaf-tet omkring 1 tum nedom blomstret klynnededt, med ett blomster på hvarje gren. — *Scorzonera humilis* växer på en äng vid Kläckeberga ymnigt med den enblomstriga stjelen öfver alns hög, glatt, 2—3 bladig. Bladen vid roten lancettlika, nedåt utdragna till 4 tum långa skaft. —

Lactuca Scariola förekommer med slät oväpnad ryggnerf och nästan odelade blad (= Wbg. β och Retzii L. vi-rosa). Den liknar mycket *L. sativa*, som stundom växer tillsammans med den. — *Inula salicina* har jag oftast tagit enblomstrig, till 3 qv. hög, med bladen var. smalt-lancettlika—ovalt-lancettlika. — *Conium*: »pusilla varietas, digitalis, prostrata, umbellis confertioribus lecta in aggeribus Calm.» Fr. Fl. Hall. — *Ranunculus repens* förekommer vid Berga stundom med upprätt stielk och bladrefvor. — *Arnica* har ofta kvarters hög enblomstrig stielk. — *Anemone nemorosa* har i Berga en form petalis multifidis rubris. — Af *Pulsatilla vulgaris* träffas äfven vid Berga en form: petalis apice valde reflexis, circa $\frac{1}{3}$ quam stamina longioribus, flore minimo, laciniis folii linearibus (non filiformibus); en annan form har alldeles blå blommor med blombladens basis violett. — *Corydalis laxa* varierar vid Berga: caule gracillimo unifloro, foliis tenuissimis. — *Arabis Thaliana* variat caule crassiore, piloso; foliis radicalibus oblongo-ovatis et sublyratis et integris; foliis caulinis oblongis serratis; siliquis brevissimis hirsutis. Ganska rar vid Berga. — Stolones hos *Violerna* variera mycket till sin förekomst: så saknar *Viola odor.* dem nästan lika ofta som den har, och *V. hirta* har nästan lika ofta som den saknar! *Viola palustris* har Hr Sjöstrand tagit vid Upsala med ganska långa krypande frodiga rotskott! — *Stellaria media* förekommer här under tvenne former: α) *subnemororum*: foliis magis quam 8 lineas latis, perspicuis, herba tota laxa luxuriante: β) *crassa*: foliis valde crassis, rigidis, cum herba glaucis. — *Rosa mollissima* med $\frac{1}{2}$ aln hög, upprät, enblommig stielk, har jag tagit på hafsstranden. — *Fragaria calycina* är knappt värd namnet varietet, emedan både vesca och collina hafva blomfodret ofta längre än kronbladen och blomgrenarne dragna i vippa. Stundom äro foderbladen flikiga och örtbladen enkla, trubbigt äggrunda, sågade (β monophylla). Båda arterna träffas ofta sterilescentes petalis rubicundis. — *Lotus cornicul.* har stundom de äldre blommorna röda. Stud. Goldkuhl har i Östergöthland tagit ex. med två segelblad.

2) Anmärkningar vid släktet *Erythræa*. *Erythræa lina-*

riifolia har ända till 6 linier långa blomskaft, petala ofta linearia acutissima, och på samma ställe som den träffas med skaftade blommor i stor grenig vippa och 9 tums stjelk, förekommer den ofta »caule simplicissimo unifloro.» Stundom finner man former, som synas stå midt emellan linariifolia och pulchella: med bladen jemnbreda — syl- lika på samma enkla enblommiga 2 tums höga stjelk. *E. pulch.*, vanligen foliis ovalibus, varierar ganska ofta med smalt-jemnbreda, och blomfodret än af halfva och än af fullkomligt hela pipens längd. Blandad med de öfriga växer på stränderna en liten högst fin enblommig $\frac{3}{4}$ tum hög form. *Erythraea Centaurium* synes stå midt emellan linariifolia och pulchella, hvilka derifrån likasom på skilda vägar och på olika sätt utveckla sig — eller stå främst och till de olika delarne fullkomligast, hvarifrån de andra gradvis nedstiga — och, som jag tror, icke kunna specifikt skiljas ifrån den. Mina observationer på detta lilla vackra släkte vilja sluta sig deruti, att *E. pulch.* och *linar.* blott äro former af hvarandra på olika tider: — att *E. linar.* är bienn (D:r Hartman och Professor Koch anse den annuell och Prof. Fries för perenn) och är hufvud- formen för *pulchella*, så att *E. pulch. simplex* är en form som helst förekommer 1:sta året och β ramos. det 2:dra. (Prof. Koch beskriver endast formen ramosiss. och den som bienn.) Utan att ingå i någon närmare förklaring härpå, har jag endast velat anföra min mening för att kanhända gifva anledning till en noggrannare och äfven behöflig undersökning, emedan Förff:s åsigtar öfver detta släkte äro mycket olika. På Öland, der alla arterna och formerna finnas tillsammans på fuktiga ställen, åkrar o. s. v. och der de äro högst frodiga, — der observerar man lätt deras mellanformer och utveckling steg för steg.

3) *Orchideæ* tydliggöra kanske mera än några andra växter de båda ställenas likheter eller skilnader, alldenstund de mera än någon annan ådagalägga grundens beskaffen- het. (»Mirum quantum Orchideæ solo magis quam climati se accommodant.» Wbg.) — De uppehålla sig helst vid sjöar och i närheten af hafvet, hvarföre de utmärktaste formerna anmärkas i kustprovinserna. Då vi nu känna de Öländska arterna af denna familj, kan det vara på sin

plats att här anföra dem som Calmartrakten eger, hvilka äro följande: *Orchis militaris* i Skansängen, *O. sambucina* med β *incarnata* H:n flerest. (då α blommar står β med nära mogna frön), *O. angustifolia* Wimm. allmän, *O. maculata* med β *angustif.* allm. *Anacamptis* vid Svaneberg (D:r Petersson), *Gymnadenia conopsea* allm. med β *densiflora* vid Svaneberg (α blommar i Juni och β mot slutet af Juli), *Platanthera bifolia* allm. & *chloranta* flerest. *Herminium Monorchis* ej spars., *Goodyera* flerest. *Listera ovata* allm. & *cordata* flerest. *Neottia Nidus avis* h. o. d., *Corallorhiza innata* h. o. d. — *Epipactis palustris* har jag fått ex. af från Calmartrakten, men växtstället är mig obekant. *Malaxis paludosa*, *Epipactis latifolia* och *Coeloglossum*, som jag icke funnit här, böra eftersökas, emedan de tvifvelsutän förekomma.

Rättelser till tabellen öfver Ölandsväxterna i Bot. Not. 1850 p. 244.

Fam. Cruciferæ	står 47	läs 44.	
— Senticosæ	— 37	— 34.	
— Euphorbiaceæ	— 6	— 5.	
— Potamogetoneæ	— 18	— 12.	
— Gramineæ	— 54	— 74.	
— Equisetaceæ	med 6	arter	} äro utglömda.
och — Characeæ	— 5	—	

Litteratur-Öfversigt.

- I. Nerikes Flora, eller kort beskrifning af Nerikes vilda växters künnetecken, till den studerande ungdomens tjenst utgifven af J. D. Gellerstedt, Collega Scholæ. Andra upplagan, omarbetad och tillökt af C. Osc. Hamnström, Approb. Apothekare. Örebro, Lind. 1852. (32 sk. B:ko).**

Ett angenämt bevis på det stigande intresset inom vårt land för den botaniska vetenskapen är tvifvelsutän det, att specialfloror och växtförteckningar öfver inskränk-

tare trakter tätt och ofta utkomma. Dylika förteckningar hafva naturligtvis i allmänhet icke sjelfva något vetenskapligt värde, men de utgöra ett medel för vetenskapens allmängörande; och den som vill ändamålet måste också vilja medlen. Som en följd af vetenskapens allmängörande är åter, att flera tillfällen yppas för ynglingar, som ega fallenhet, att komma till medvetande af denna fallenhet, hvilket först framkallar nybörjare, och sedan botanister. Att en del nybörjare upphöra med sina botaniska studier bör hvarken oroa eller förundra, ty andra vetenskaper och föremål böra äfven få utföra sin dragningskraft; men att flera ihärdiga skola finnas bland ett större antal nybörjare än bland ett mindre, torde ingen vilja bestrida. Om äfven bland dessa ihärdiga allt för få skulle kunna uppnå rangen af vetenskapsmän, så bör dock samma förhållande der ega rum, som nyss nämndes, och resultatet blifva, att ju flera nybörjare kunna framkallas, ju flera skola botanisterna blifva. Vetenskapens furstar böra icke eller ogera se ett sådant förhållande, ty om de mindre utmärkta botanisterna just ej kunna arbeta i jemnbredd med dem, så kunna de dock draga strå till den byggnad, som de utmärktaste böra uppföra och det hela derigenom blifva ett samfäldt arbete.

Mången torde anse det förestående vara alldeles öfverflödigt, såsom bevisande, hvad som förut är klart och tydligt. Så synes väl äfven oss; men sanning är det, att ganska utmärkta personer finnas, som skulle anse för en lycka om dilettanternas slägte kunde utödas. De måtte dock hafva glömt, att dilettanterna och de små botanisterna just bilda den äng, der praktblommorna skola sökas, om man vill finna några.

Ehuru mycket mera vore att härom säga, vilja vi uppskjuta detta till något annat tillfälle, för närvarande nöjda med att, fastän i korthet, hafva fått gifva våra åsikter tillkänna.

»*Nerikes Flora*» utgafs första gången **1831** af dåvarande Collega Scholæ i Örebro, Mag. Gellerstedt, och har allt sedan begagnats i skolorna derstädes. Sedan den utgått ur bokhandeln, har behofvet af en ny upplaga gifvit sig tillkänna, och då författaren var hindrad att sjelf om-

besörja densamma, har Hr Hamnström, som under flera år botaniserat i Nerike, åtagit sig omarbetningen. Enligt hvad utgifvaren yttrar i företalet, har han vid växternas uppställning ansett rättare att bygga på redan godkänd grund, än på egna hugskott, och därför följt femte upplagan af Hartmans Handbok i Skandinaviens Flora, »såsom den af Sveriges ungdom mest nyttjade läroboken»; dock med den förändring, att sexualsystemet blifvit begagnadt. Det enda nya, som han sjelf uppgifver boken innehålla, är därför en mängd växtställen såväl för flertalet af de i förra upplagan upptagna arterna, som för de sedan dess utgifning funne. På de 20 år, som förflutit sedan första upplagan utgafs, hafva icke mindre än 156 arter Fanerogamer framletats inom Nerike, hvilket bevisar huru mycket som felades i undersökningen af denna provins, då första upplagan utgafs. Herr Hamnström är dock icke ensam upptäckare af alla dessa arter. Såsom bidragande till florans komplettering omnämnas Herrar *Sädbom, Hellbom, Wikander, Zetterstedt, Blomberg, Lindqvist, Marelius*, med flera.

Floran börjas med en inledning, upptagande en framställning af såväl sexualsystemet, som det naturliga systemet; det sednare efter Friesiska uppställningen.

Inom den egentliga floran, jemte ett litet tillägg i slutet, beskrifvas provinsens hittills funna 724 Fanerogamer. Af dessa äro 538 Dicotyledoneæ och 186 Monocotyledoneæ. De atrikaste familjerna äro: Synanthereæ med 67, Cyperaceæ med 64, Gramineæ med 52, Cruciferae med 35, Personatæ och Papilionaceæ hvardera med 31, Senticosæ med 28, Labiatæ med 24, Ranunculaceæ med 23, Umbelliferae med 22 arter, o. s. v.

Att utgifvaren, af begäret att få floran så atrik som möjligt, låtit förleda sig, att bland antalet af Nerikesväxter upptaga några arter, som med rätta bordt förekomma uti en förteckning på osäkra och tillfälligtvis förvildade, hör dock icke förtigas. Sådana äro: *Lonicera coerulea*, *Circaea lutetiana*, *Imperatoria* och *Orehis Morio*.

Såsom verkligen sällsynta växter, och som ej förut äro anmärkta inom provinsen, torde böra anföras: *Cerefolium sativum*, *Sceptrum carolinum*, *Cardamine parviflora*,

Draba nemorosa, *Geranium pratense*, *Malva moschata*, *Hieracium Nestleri* och *Cirsium acaule*.

Vid bokens slut förekommer ett eget sorts register, som dock aldrig borde saknas i en flora, nemligen öfver de växtlokaler, som förekomma i boken. Huru svårt det ofta är, att på kartan öfver trakten finna reda på byars, gårdars, bäckars, småsjöars etc. namn, särdeles då flera lokaler stundom benämnas lika, torde vara hvar och en bekant. — Att den lilla floran, som tydligen gifver tillkänna, att utgifvaren användt flit och noggrannhet vid omarbetningen, skall vara välkommen och tillfyllestgörande för den ungdom, åt hvilken den är ämnad, är intet tvifvel underkastadt.

2. Södermanlands Phanerogamer och Filices. Uppsats af Herm. Hofberg. Stockholm, Huldberg. 1852. (24 sk.)

Under denna titel har i dessa dagar utkommit en förteckning öfver Södermanlands växter, af i det närmaste samma beskaffenhet, som de under sista åren utkomna växtförteckningarne öfver Stockholmstrakten, Omberg och Kinnekulle. Den uppräknar således växterna i samma ordning, som de förekomma uti sista upplagan af Hartmans Flora och anför växtställen för hvarje af de sällsyntare. Före växtförteckningen upptager den lilla boken: först en intressant framställning af Södermanlands naturbeskaffenhet; derefter en »öfversigt af hittills sammanfattade arbeten, som afhandla vegetationen inom Södermanland» och slutligen en uppräkning af växtfamiljerna, i den ordning de äro artrika, samt så uppställda, att man kan jemföra deras artrikhet i Södermanland, Stockholmstrakten (efter den af Thedenius utgifna »Stockholmstraktens Phanerogamer och Ormbunkar»), Sverige och Norrige (efter Hartmans Flora) med hela Skandnaviens (enligt Fries's Summa Vegetabilium Scandinaviæ). Af denna uppställning synes, att 884 Phanerogamer och Filices äro antecknade för Södermanland, då deremot i Hartmans Flora upptagas för Sverige och Norrige 1615 och i Fries's Summa Veget. för hela Skandnavien 1753. Således skulle något öfver hälften af Skandnaviens växter förekomma inom Söderman-

land. Dessa 884 växtarter tillhöra 93 växtfamiljer, hvaraf Synanthereæ hafva 75, Gramineæ 70, Cyperaceæ 66, Cruciferæ 44, Papilionaceæ och Senticosæ hvardera 40, Personatæ 53 arter o. s. v. Af 11 Skandinaviska växtfamiljer saknas ännu inom Södermanland någon inhemsk representant, neml. af Ambrosiaceæ, Polemoniaceæ, Verbenaceæ, Globularieæ, Resedaceæ, Tamariscineæ, Aristolochiaceæ, Santalaceæ, Elæagneæ, Colechicaceæ och Nartheiaceæ.

Som södra hälften af Stockholm ligger inom Södermanland, så upptages hälften af Stockholmstrakten, neml. den södra, inom Södermanlandsfloras territorium, likasom den norra inom Uplands.

Strödda underrättelser.

Uppmaning till Sveriges yngre Botanister.

Då mitt högsta bemödaude är, att bringa Upsala Botaniska Trädgård till den högsta fullkomlighet, som med dess tillgångar och vårt hårda klimat är möjligt, samt tillika göra den så tillgänglig för vetenskapens idkare och gagnande för det allmänna, som med dess vård är förenligt, får jag uppmana våra yngre Botanister, att, för deras eget intresse, rikta den med frön af inhemska växter, *helst i större partier*, så att deraf i utbyte kan meddelas åt utländska trädgårdar.

Utom af Lappska växter, önskas frön företrädesvis af följande:

Artemisia laciniata,	Hieracium norvegicum, m. fl.
— rupestris,	Galium triflorum,
Senecio aquaticus,	Lobelia Dortmanna,
Filago minima,	Stenhammaria maritima,
Inula ensifolia,	Dracocephalum Ruyschiana,
Carduus acanthoides,	Odontites litoralis,
Hieracium setigerum,	Erythræa litoralis,
— cymosum,	— pulchella,
— gothicum,	Statice Bahusiensis,

Cornus Suecica,	Atriplex calotheca.
<i>Archangelicæ!</i>	— crassifolia,
Erysimum hieracifolium,	Koebia hirsuta,
<i>Arabis Suecica,</i>	<i>Rumex conspersus,</i>
— sagittata s. Gerardi,	— domesticus,
Nasturtium anceps,	— maximus,
Barbarea stricta,	Narthecia,
Camelina foetida,	Juncus balticus,
Draba muralis,	<i>Carex evoluta,</i>
— nemorosa,	— <i>globularis,</i>
Thlaspi alpestre,	— <i>sparsiflora,</i>
Cochlearia danica,	— <i>salina,</i>
Isatis tinctoria (vild),	— <i>tricostata,</i>
Silene viscosa,	— <i>protixa,</i>
— maritima,	— <i>aquatilis,</i>
<i>Stellaria longifolia!</i>	— <i>loliacea,</i>
Arenaria gothica,	— <i>tenella,</i> etc.
<i>Cerastium glutinosum!</i>	Triticum junceum,
<i>Helianthemum ölandicum!</i>	— acutum,
Viola uliginosa,	— laxum,
Rosa inodora!	Glyceria remota,
— <i>carelica</i> e Vestrobott-	— maritima,
nia!!	Aira bottnica,
<i>Rubus castoreus!</i>	<i>Fluminia arundinacea!</i>
<i>Geum hispidum!!!</i>	Calamagrostis acutiflora,
<i>Potentilla collina,</i>	— montana,
Phaca campestris,	Hierochloa.

E. Fries.

Ett storartadt Normal-Herbarium.

Utgifvaren af denna tidskrift har fått sig *) tillsändt ett program för utgifvandet af tre särskilda normalherbarier, och tror sig tjena det botaniska publikum, genom införandet i Bot. Not. af följande öfversättning deraf.

Botaniska studierna hafva gjort omätliga framsteg sedan några år, och sträfva att fullkomna sig mer och mer. Likväl, oaktadt de omsorgsfullaste arbeten, publi-

*) Från Herrar Puel et Maille i Paris.

cerade hvarje dag, lemna dock åtskilliga delar af vetenskapen mycket öfrigt att önska.

Sålunda äro, på ena sidan, botanister oftast urstånd-satta att rådfråga de typer, som tjena till grund för de äldre författarenas beskrifningar, och lika stora svårigheter möta, för att skaffa sig authentika exemplar af de arter, som äro beskrifna i nyare arbeten. Från en annan sida betraktadt lyder växternas utbredning på jordytan naturliga lagar, som det är intressant att studera, och om hvilkas beskaffenhet man ännu ej alltid har tillräckligt säkra uppgifter.

Deraf en oundviklig confusion i synonymien och en stor osäkerhet i arternas geografiska begränsning.

För att bidraga, så mycket som det beror på oss, att fylla dessa luckor, hafva vi sedan år 1848 förenat våra bemödanden och organiserat en publication af exsiccater, efter den plan som har synts oss lämplig för att upplysa dubiösa frågor i synonymien och att förbereda elementer till en växtrikets statistik.

Våra växter skola, så mycket som möjligt, blifva jemförda med de äldre författarenas herbarier eller underkastade de moderna författarenas undersökning, och samlade, antingen på klassiska lokaler, eller på ställen, som äro intressanta från växtgeografisk synpunkt.

Vi hafva för afsigt att småningom publicera flera serier af samlingar, sinsemellan oberoende; de två första af franska växter, den tredje af europeiska.

Den första serien kallas: »Herbier de la Flore Française», och representerar i sin helhet den franska jordens vegetation; hvarje species, samladt företrädesvis på dess klassiska växtställe, skall ej blifva publicerad mera än en gång, och man skall, så vidt möjligt är, underställa den-samma de författares granskning, som skrifvit öfver den franska floran. Nyligen beskrifna arter, och sådana som icke ännu blifvit funna i Frankrike, skola från vår sida blifva föremål för en särdeles uppmärksamhet.

(Den andra serien, som benämnes »Herbier des Flores locales de France», torde icke kunna vara af särdeles intresse för svenska botanister.)

Under titel: »Herbier des Flores européennes», som gifves åt den tredje serien af våra samlingar, förstå vi den europeiska floran egentligen så kallad, och dessutom alla växter, som, ehuru främmande för våra regioner, icke dessmindre höra till europeiska släkten. Hvarje art skall betraktas från dess geografiska synpunkt; vi fästa oss särdeles vid att utgifva den från dess klassiska lokalitet och skola följa dess utbredning ända till dess vegetationsgränssor.

Öfvertygade, att det för realiseringen af detta eminent vetenskapliga företag, är oundgängligt att hvarje botanist lemnar sin tribut, äro vi nödsakade att fordra af hvarje subscriber, i utbyte emot våra exsiccater, att han insamlar de arter, som äro egna för den region han undersöker. Vi hafva bestämt till 250 det antal exemplar, som bör lemnas af hvarje växt, på det vi må vara i stånd att motsvara alla sig anmälande medarbetares önskningsar, och i den tanke, att utspridandet af ett så stort antal exemplar skall betydligt underlätta sällsynta och omtvistade arters studium.

Växterna utgifvas i fasciklar, innehållande 50 arter. I den första serien, der hvarje art lemnas endast en gång, har hvarje art sin nummer. I de två andra serierna, der samma art publiceras flera gånger under skiljda nummer, hänför sig hvarje nummer till en skiljd lokalitet.

Då hvarje serie utgör ett helt för sig, är klart, att man ej kan subscribera på särskilda fasciklar.

Efter att hafva gjort val af den serie som subscribernten åstundar, är han bunden att för hvarje fascikel prestera en art, samlad enligt vårt val och vår plan. Hvad den afgift, som är bestämd att betäcka utgifningskostnaderna, beträffar, så är den tre francs för hvarje fascikel af de två serierna af franska växter och sex francs för serien af europeiska växter.

Då utförandet af vår plan fordrar en vidsträckt brevexling, så faller det af sig sjelft, att det är oss omöjligt att åtaga oss fasciklarnes afsändning, utan hvarje subscriber bör, då han anmäler sig som sådan, anmoda en

person i Paris att uttaga fasciklarne, allt efter som de utkomma.

Bref och paketer böra frankeras.

Puel et Maille.

Adressen är: M:r le Docteur Puel, Paris,
Boulevard Beaumarchais 72.

Med brefvet följde en »instruction»*), hvaraf följande korta utdrag lemnas.

Hvarje botanist, som önskar subscribera på en af våra samlingar, bör begynna med att redigera en lista öfver minst 30 arter, egna för hans trakt, och valda bland dem som finnas i mängd. Vi skola sedan deraf välja dem som vi helst önska bekomma. — Af hvarje art måste insamlas så mycket, att det insamlade förslår till 250 exemplar af samlingen, hvaraf hvarje exemplar bör innehålla åtminstone ett blommande och ett fruktbarande stånd af arten. De blommande stånden eller exemplaren böra insamlas under sin största fägring, och om möjligt hafva kvar de nedersta eller rotbladen. De fruktbarande exemplaren böra icke samlas förr än frukten mognat, hvarför utan det önskas, att mogna frön äfven insamlas. I vissa fall är det nödvändigt, att växten lemnas i tre eller fyra olika tillstånd, t. ex. dioica arter, af hvilka måste särskildt insamlas han- och hon-exemplar i blomma, fruktexemplar och stundom dessutom blad. De blommande exemplaren af monoica arter måste hafva både han- och honblommor, med ett ord, utgifvarne önska att få de till utdelning ämnade växterna i så fullständigt och normalt skick som möjligt, samt förenande alla artens botaniska karakterer. Äfven böra alla exemplaren vara temligen lika hvarandra, tagna vid samma grad af utveckling, äfvensom på samma sommar. Före växternas afsändning bör korrespondenten sjelf fördela exemplaren i 250 poster, såsom de äro ämnade att ingå i samlingen (neml. i hvarje

*) Dess titel är: Instructions sur la manière de récolter les plantes destinées à nos fascicules.

post ett blommande och ett frukt bärande exemplar m. m. äfvensom en liten kapsel med mogna frön).

Hvarje art skall vara åtföljd af fyra lika etiketter, på hvilka korrespondenten har tydligt skrifvit: 1:o väx- tens namn, jemte de synonymer, hvarunder den förekom- mer i landets floror eller växtkataloger, samt om den blifvit förevisad författarena eller jemförd med typerna i deras herbarier;

2:o växtstället, noggrannt uppgifvet, jemte den pro- vins hvaruti det ligger;

3:o stationen, d. v. s. växtställets beskaffenhet;

4:o för alpiska växter, växtställets höjd öfver haf- s- ytan, om den är bekant;

5:o specielt datum för hvarje insamling;

6:o Insamlarens eller korrespondentens hela namn utan förkortningar.

Slutligen tillkännagifva utgifvarena, att de med er- känsla emottaga upplysningar om omtvistade arter, äfven- som andra underrättelser af intresse i växtgeografiskt af- seende.

Botaniska Reseföreningen.

Följande Herrar hafva antecknat sig för bidrag under innevarande år:

Herr Brukspatron J. G. Clason J:r för tvenne aktier;
 » Professor P. F. Wahlberg,
 » » J. E. Wikström,
 » » S. Lovén,
 » Apothekaren O. L. Sillén,
 » » C. O. Hamnström,
 » Magister C. J. Lindeberg,
 » » C. Hartman,
 » Direktör D. Müller,
 » C. J. L. Lönnberg,
 » J. A. Lagerström,
 » C. E. Bergstrand, hvardera för en aktie, samt utg. (såsom fyllnad i minimiantalet 15 aktier) för tvenne.

Som hvarje aktie är beräknad till 10 R:dr Rgds, så har det hela utgjort 100 R:dr B:ko, hvilka, enligt Herrar

Wahlbergs och Fries's afgörande, öfverlemnats till läraren i naturalhistoria vid Götheborgs Gymnasium, Herr Magister *C. J. Lindeberg*, såsom bidrag till hans resor för undersökning af Bohuslänska skärgårdens vegetation.

De vackra upptäckter, Mag. Lindeberg gjort derstädes under de sista somrarne, gifva anledning till den förhoppning, att reseföreningens ledamöter skola få glädje af sina åtgärder för vetenskapens förkofran.

Ballotornas öde vid Stockholm.

Under många år har man varit van att insamla *Ballota foetida* på Castellholmen vid Stockholm. Den förekom der i största ymnighet, såväl på södra sluttningen af en backe, som längs efter ett trädgårdsplank nere vid sjön. Ingen kunde tro annat, än att den på dessa båda ställen skulle få stå i fred i all tid, ty växtplatsen tycktes vara oanvändbar för allt annat och sålunda lyckligt vald. Denna sommar har man dock fått se på annat. — Vid ett besök på stället, i ändamål att insamla en större mängd exemplar för en försändning till utlandet, fann utg. att platsen var gjord alldeles oigenkänlig. Icke nog med, att all jorden var bortkörd; sjelfva klippan, som utgjorde jordens underlag, var bortsprängd för att derstädes uppbygga ett stort stenkolsmagasin, och man kunde icke en gång säkert säga hvar *Ballota* ståt, mycket mindre finna det ringaste märke efter densamma. På samma gång har *Rumex pratensis* äfven slutat sina dagar på Castellholmen, der den växte i grannskapet af *Ballota foetida*.

Ballota ruderalis, som växte i en bergsgränd vid Norrtullsgatan, har deremot undergått ett annat öde. För ett par år sedan uppbrann ett trähus vid samma gränd, midt för det ställe der *Ballota ruderalis* växte i hittills ostörd ro. Den starka hettan förstörde dervid hela ställets vegetation. De växter, som rundt omkring voro allmänna, hafva redan kastat sina frön i den svedda jorden, men *Ballota ruderalis* synes icke vara någon *Phoenix*. — De båda arternas öde vid Stockholm är således beklagansvärdt.

Om några lärareplatser i Naturalhistorien.

Sedan Kongl. Maj:t i nåder bifallit Rikets Ständers underdåniga hemställan om så stor förökning å lönerna för lärarne i naturalhistoria vid Rikets elementarläroverk, att densamma uppgår till 600 R:dr B:ko årligen för hvarje af dessa lärare, samt Gymnasierna i Stockholm, Gefle, Linköping, Skara, Strengnäs, Westerås, Wexiö, Götheborg, Calmar, Carlstad och Hernösand, Cathedralskolan i Upsala och Nya Elementarskolan i Stockholm kommit i åtnjutande deraf, äfvensom en lärareplats i samma ämne och med samma lön blifvit inrättad vid Cathedralskolan i Lund, hafva en del resp. Styrelser för nämnde läroverk tillerkänt de förut varande lärarne i Naturalhistoria ofvan omtalte lönetillökning utan vidare omständigheter, men andra ansett tjänsterne böra förklaras lediga, t. ex. vid Gymnasierna i Carlstad, Calmar, Gefle och Stockholm.

Då det i flera afseenden kan vara interessant att veta hvilka, som blifvit utnämnda till dessa platser eller hvilka, som sökt dem, torde följande förtjena meddelas.

I Carlstad hade inom ansökningstiden anmält sig Mag. L. M. Larsson och Mag. A. Sahlén. Huruvida någon af de sökande ännu blifvit utnämnd, är utg. obekant, men Magister L. M. Larsson *förordnades* redan på våren, att undervisa i elementarläroverket derstädes.

Till Lärare i Naturalhistoria vid Elementarläroverket i Calmar har t. f. Läraren Med Doctorn och Chirurgiæ Magistern Dan. Georg Petersson blifvit den 10 Mars 1852 *konstituerad*.

Såsom sökande till lärareplatsen i Gefle hafva inom ansökningstiden anmält sig Vicarierande Collega Scholæ i Gefle Mag. Carl Hartman och Pastorsadjunkten i Gran Mag. A. Floderus.

Till lärareplatsen vid Stockholms Gymnasium har denna tidskrifts utgifvare blifvit utnämnd.

Om såkalladt Fröregrn*).

Redan ofta har man observerat Frö-, Säd- och Fruktregn, ja till och med Råttregn, Grodregn och Fisk-

*) I sammandrag ur Bot. Zeitung för 1852. N:o 24 och 26.

regn, och man vet att dylika saker kunna föras med vinden till de aflägsnaste orter. Emedlertid är det alltid af intresse att lära nogare känna dylika phänomen och derigenom åvägabringa, att deraf kunna erhållas säkra, vetenskapliga resultat, så mycket heldre, som mindre noggranna observationer ofta gifvit anledning till oriktiga slutsatser.

Den 9 April detta år nedföll i trakten af *Aachen*, på en yta af ungefär 8 mil, en så stor mängd frölika korn, att blott en tredjedel deraf behöfts, för att beså samma yta dermed lika tätt, som Roffrön pläga sås. Kornen voro svartaktiga, nästan runda eller halfrunda, med ena sidan platt och försedd med en liten fördjupning, samt med ojemn, skrynklig yta. Storleken varierade mellan $\frac{1}{4}$ och 2 millimeter. Vid undersökning af den inre glänsande hvita massan, förmodade man först att kornen voro verkliga frön, och att de tillhörde någon art *Lychnis* eller *Agrostemma*. Försök gjordes till och med att så dem, för att om möjligt deraf uppdraga den växt de troddes härstamma ifrån.

Uti *Kölnische Zeitung* N:o 129 för detta år lemna Professor *Nöggerath*, och en af hans vänner, följande upplysningar om de förmodade fröen:

De ifrågavarande små kropparne, som dels ansetts tillhöra *Lychnis* och *Agrostemma*, dels *Veronica hederifolia*, äro svampar, tillhörande släktet *Sclerotium*. De öfverensstämma närmast med *Scl. Semen*, men till formen äfven med *Scl. Brassicæ* och *Scl. varium*. Några små afvikelser som kunna anmärkas, förtjena ej det afseende, att man deraf har skäl anse de nämnda kornen som ett nytt species, särdeles då man ej kan med visshet betrakta *Sclerotierna* som sjelfständiga växter *).

Dessa små svampar växa dels i de trakter, der de anträffats, men dels hafva de på flera ställen nedfallit ur

*) D:r *Brandis* i Bonn, hvilken har noggrannt undersökt dessa svampar, bekräftar den åsigt, som redan *Leveillé* i »Memoires sur le genre *Sclerotium*» har uttalat, att de flesta *Sclerotier* endast äro de första utvecklingsgraderna af högre organiserade svampar, t. ex. af *Clavaria*, *Agaricus* eller stundom af *Penicillium*.

luften. Det första bevisa de nu undersökta Sclerotierna, hvilka ännu suto på den ursprungliga basis, hvarifrån de utvecklats sig, nemligen på ruttnande blad, stjelkar och rötter af Brassica-arter. På en enda rot träffades 50—40 dylika svampar och på en Raps- eller Rofstjelm kunde man ofta räkna 20 exemplar. Så snart svamparne torka falla de af. Derföre träffas de i stor mängd kringströdda på åkrarne, der kålarter växa eller i åkrarnes grannskap. Att sådana lätta svampar äfven af lindrig blåst kunna höjas i luften och kringspidas, är redan i och för sig tänkbart, men dess nedfallande ur luften är konstateradt genom följande observation: Uti byn Laffelt vid Heinsberg föllo de smattrande ned på taken, och en forman, som under sjelfva svampregnet körde genom byn med en kärra, öfver hvilken var spänd en linneduk, såg huru svamparne samlade sig på duken. Vidare berättas det från Heinsberg, att folk, som reste under natten, hade trott att det haglade, ända tills de fingo se de svarta och icke våta kornen. En landtman uppsamlade på ett till blekning utlagdt lakan så mycket af dylika korn, att de till hälften fyllde en tallrik. I Wegberg hade man uppfångat dem i händerna, i förkläden o. s. v.

Hvad orsaken kan vara till en så ytterligt ymnig utbildning af dessa Sclerotier, är naturligtvis icke lätt att utforska. Man anser möjligt, att den fuktiga och lindriga vintern, som rådde i dessa trakter, kunnat utgöra en af orsakerna.

Om några likartade företeelser förekommit i andra trakter, så vore det af intresse att fördomsfria undersökningar anställdes deröfver.

Annons.

En stor byst af *Archiatern Carl von Linné*, modellerad under hans lifstid och så lyckad, att man skulle kunna säga, »att endast ordet felas», är till salu och att bese i huset **N° 19** vid Fredsgatan i Stockholm, **2 tr.** upp till höger in på gården.